

Eviras anvisning om återkallelse och bortskaffande av livsmedel och biprodukter i ett ASF-sjukdomsfall



Eviras anvisning om återkallelse och bortskaffande av livsmedel och biprodukter i ett ASF-sjukdomsfall

Denna Livsmedelssäkerhetsverket Eviras (nedan Evira) anvisning till livsmedelsföretagarna och myndigheterna som utövar tillsyn över dem behandlar återkallandet och bortskaffandet av livsmedel och biprodukter erhållna från svin (vildsvin i hägn inbegripna) som härstammar från en smittad djurhållningsplats, då det första fallet av sjukdomen afrikansk svinpest (ASF) påträffats i Finland hos svin som hålls som produktionsdjur. På livsmedel som härstammar från svindjur inriktas också andra regionala restriktioner som hänför sig till restriktionszonerna som Evira upprättat i sådana fall, då ett sjukdomsfall konstaterats. Denna anvisning behandlar inte regionala restriktioner.

1. Vad är afrikansk svinpest?

Afrikansk svinpest smittar inte människan. Afrikansk svinpest är en djursjukdom som lätt sprider sig och som enligt lagen ska bekämpas. För bekämpningsåtgärderna svarar veterinärvårdsmyndigheterna, Evira, regionförvaltningsverket och de kommunala veterinärerna. Åtgärder från näringsgrenens sida krävs ändå som stöd till myndigheterna bland annat i spårandet av djur och produkter och i verkställandet av åtgärderna för att utrota sjukdomen.

Viruset som orsakar sjukdomen sprids lätt. Sjukdomen sprider sig till exempel med förflyttningar av svin, med svinköttsprodukter, med biprodukter, med djurtransportmateriel eller med vildsvin. Smittor som nått långt bort till nya områden har huvudsakligen orsakats av att svin utfodrats med matavfall som kontaminerats med viruset. ASF-viruset förintas inte i låga matlagningstemperaturer och förmår därför sprida sig även med en rökt eller lufttorkad köttprodukt. Djupfrysning förintar inte heller viruset.

Mer information om afrikansk svinpest finner du på Eviras webbplats: <https://www.evira.fi/sv/djur/djurhalsa-och-sjukdomar/djursjukdomar/svin/afrikansk-svinpest/>

2. Åtgärder efter att smitta konstaterats

Afrikansk svinpest konstateras med laboratorieundersökningar i Evira. Åtminstone det första sjukdomsfallet som konstateras i Finland fastställs också i EU:s referenslaboratorium. Åtgärder för att utrota sjukdomen vidtas ändå så fort som möjligt och innan referenslaboratoriet fastställt sjukdomsfallet åtminstone om man på basen av tillgänglig epidemiologisk information, såsom djurens symptom, en eventuell smittkälla och Eviras laboratorieresultat, fått tillräcklig visshet om att sjukdomsfallet är verkligt.

Evira informerar om förekomsten av afrikansk svinpest efter att sjukdomsfallet fastställts bl.a. med hjälp av ett pressmeddelande, på sin webbplats och via sina kanaler på sociala medier. Före den offentliga informeringen meddelar Evira om fyndet till det regionförvaltningsverk, som svarar för åtgärderna för att bekämpa sjukdomen, samtliga slakterier och besiktningveterinärer som utövar tillsyn över slakterierna, jord- och skogsbruksministeriet och näringsgrenen. Om det rör sig om ett fall av afrikansk svinpest sänds information åtminstone till Djurens hälsa ETT r.f., Centralförbundet

Återkallelse och bortskaffande av livsmedel och biprodukter i ASF-sjukdomsfall

för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Livsmedelsindustriförbundet r.f. och Finlands Dagligvaruhandel r.f.

Regionförvaltningsverket svarar för styrningen av verkställandet av de regionala sjukdomsbekämpningsåtgärderna. Regionförvaltningsverket, i praktiken länsveterinären, tar den kommunala veterinären eller i ett slakteri besiktningsveterinären som hjälp. Då man misstänker eller konstaterat att en djursjukdom som lätt sprider sig förekommer på en svinhållningsplats utreder regionförvaltningsverket med hjälp av all tillgänglig information varifrån smittan eventuellt kommit och om viruset kan ha spritt sig vidare. Som en del av utredningen utvärderas hur länge smittan sannolikt förekommit på djurhållningsplatsen innan sjukdomen bröt ut (inkubationstiden). Som förmodad inkubationstid betraktas 15 dygn, om inte annat följer av utredningen. Till utredningen hänför sig således information om det, om svin kommit till djurhållningsplatsen eller om sådana förts bort, till exempel till ett slakteri. Regionförvaltningsverket ska också allt enligt möjlighet spåra de produkter som erhållits från svinen på djurhållningsplatsen efter att smittan sannolikt kommit till djurhållningsplatsen. Länsveterinären kontaktar slakteriet och besiktningsveterinären på slakteriet, om svin under sjukdomens inkubationstid förts till ett slakteri. Myndigheterna som utövar tillsyn (länsveterinären, besiktningsveterinären, den kommunala veterinären) svarar efter övervägande från fall till fall för kontaktandet av en annan köttanläggning, gross- eller detaljhandelsställen och myndigheter som utövar tillsyn över dem i avsikt att spåra produkterna, om köttprodukter som härstammar från svinen levererats vidare.

Evira meddelar företagaren som svarar för produkterna nödvändiga beslut till exempel om hur produkterna ska hanteras, märkas eller bortskaffas.

Evira ger också konsumenterna anvisningar, med vilka man säkerställer att viruset inte kan sprida sig med produkter och matavfall till svin.

3. Vad återkallas

Tillsammans med slakteriet eller något annat livsmedelsföretag och myndigheterna som utövar tillsyn över dem utreds var köttet, köttprodukterna och biprodukterna som erhållits från svinen som härstammar från den infekterade djurhållningsplatsen vid tidpunkten i fråga befinner sig och om de eventuellt kommit i kontakt med andra slaktkroppar eller produkter så att viruset kunnat kontaminera dem. I avsikt att förhindra att smittan sprider sig återkallas sådana produkter, som härstammar från infekterade djurhållningsplatser eller som kommit i sådan kontakt med slaktkroppar, svinkött, svinköttsprodukter och biprodukter som härstammar från den infekterade djurhållningsplatsen, som möjliggör infektion, från slakterierna, styckningsanläggningarna och lagren. Återkallelsen gäller färskt och djupfryst kött och biprodukter. Utgående från en riskvärdering kan den behöriga myndigheten också förelägga att företaget återkallar eller så kan företaget utgående från sin egen riskvärdering återkalla även andra produkter (såsom köttberedningar) eller ytterligare bredda återkallelsen. Med kontakt som möjliggör infektion avses i denna anvisning slakt eller styckning på samma linje inom fyra timmar efter slaktkroppar från djur som härstammar från den infekterade djurhållningsplatsen och förvaring av produkterna oskyddade och i kontakt med material som härstammar från den infekterade djurhållningsplatsen. Infektionsrisken utvärderas också för de övriga linjernas del i styckningsanläggningen. Besiktningsveterinären och länsveterinären utreder tillsammans med en representant för slakteriet eller någon annan livsmedelslokal, vilka produktpartier återkallelsen gäller. Slakterierna informerar sina kunder om partierna som ska återkallas. Informationen lämnas till Evira för att ett beslut om återkallelse ska kunna fattas. Det ovan nämnda tillämpas också på kött som importerats till Finland via den inre marknaden.

4. Inverkan på exporterade partier av svinkött och produkter erhållna av biprodukter

Att ASF konstaterats har sina inverknings också på exporten i sådana fall, då mottagarlandet för exporten förutsätter frihet från ASF. En del av mottagarländerna förutsätter frihet från sjukdomen inom hela Finlands område, även om köttet, köttprodukterna eller produkterna som erhållits från biprodukter som är avsedda att exporteras inte härstammar från ett infekterat område. Att sjukdomen förekommer någonstans i Finland kan således stoppa exporten från Finland till vissa länder. Om det framkommer att produkter gått på export med ett sådant veterinärintyg för export, som inbegriper försäkran som gäller ASF, ska exportföretaget lämna en anmälan om detta till exportteamet på Evira. Exportteamet ger mer detaljerade anvisningar om anmälan på sin webbplats i samband med ett sjukdomsfall. Evira informerar mottagarlandet för exporten om sjukdomsfall så, att myndigheterna i mottagarlandet kan vidta nödvändiga åtgärder då det exporterade partiet anländer.

5. Hanteringen av kött och köttprodukter

Som EU-direktiv 2002/60/EG om bekämpningen av afrikansk svinpest förutsätter ska köttet från svin som slaktats under tiden mellan att sjukdomen sannolikt kommit till gården och de officiella åtgärderna börjat vidtas allt enligt möjlighet spåras och processas som biprodukt under officiell kontroll. Köttet klassificeras i ett sådant fall som biprodukt av kategori 2 och processas som sådan.

Biprodukt av kategori II

Produkterna som ska processas levereras till en godkänd anläggning för bearbetning av biprodukter av kategori II. Om nedgrävning av smittriskmaterial ska alltid överenskommas separat med antingen den regionala eller kommunala miljömyndigheten.

6. Vem svarar för återkallelsen och bearbetningen eller bortskaflandet

Evira meddelar ett till företagaren adresserat beslut om att allt kött och alla produkter som eventuellt utgör en smittrisk föreläggs bearbetas så att viruset förintas eller bortskaflas. För verkställandet av beslutet svarar den företagare, till vilket beslutet är adresserat. Den officiella veterinären, i praktiken besiktningsveterinären eller den kommunala veterinären, övervakar under länsveterinärens ledning att beslutet verkställs.

7. Kostnaderna

Enligt 106 § lagen om djursjukdomar ersätts kostnader och förluster orsakade av afrikansk svinpest inte ur statens medel om kostnaderna eller förlusterna uppkommit vid bearbetning av livsmedel, vid tillverkning av livsmedel eller vid saluföring av livsmedel eller andra produkter. För kostnaderna för bortskaflande av kött och produkter svarar således livsmedelsföretagaren.

8. Lagstiftning

- Lagen om djursjukdomar 441/2013, 22 §, 29 §, 106 §
- Jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av afrikansk svinpest 10/2014, ändring 12/2016

Livsmedelssäkerhet

Återkallelse och bortskaffande av livsmedel och biprodukter i ASF-sjukdomsfall

- Rådets direktiv 2002/60/EG om särskilda bestämmelser för bekämpning av afrikansk svinpest och om ändring av direktiv 92/119/EEG beträffande Teschensjuka och afrikansk svinpest.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd, artikel 1 och 54

En myndighets verksamhet ska bygga på den befogenhet som föreskrivs i lag och lagen ska följas i myndighetens verksamhet. Myndighetens anvisningar är till sin rättsliga natur inte bindande för andra myndigheter eller företagare. I sista hand avgörs frågor som gäller tillämpandet av lagstiftningen av en domstol. Tolkningarna som framförs i anvisningen är Eviras synpunkter på hur lagstiftningen borde tillämpas.

